

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Tomáše Zubka a soudců JUDr. Otakara Pochmona a JUDr. Martina Láníčka ve věci

žalobkyně: **JUDr. Kamila Š.**, narozená dne xxx
bytem xxx

proti

žalovaným:

1) Česká republika – Okresní soud v Ostravě, IČO 00025267
sídlem U Soudu 6187/4, 708 00 Ostrava-Poruba

2) Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 00 Praha 2

o náhradu škody a nemajetkové újmy

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 18. 9. 2018, č. j. 85 C 98/2014-242,

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v odstavci II. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu legislativní újmy ve výši 2.000.000 Kč a náhradu judičiální újmy ve výši 2.000.000 Kč, a v odstavci III. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaní 1) a 2) byli povinni společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši 293.730 Kč a náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.476.000 Kč, **potvrzuje.**

II. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v odstavci I. výroku, v odstavci II. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 11. 4. 2013 do 12. 10. 2023, odpovídajících platu

Shodu s prvopisem potvrzuje Dagmar Karkošková.

soudkyně dosahovaného žalobkyní k 9. 4. 2013, v odstavci III. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaní 1) a 2) byli povinni společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu jiné škody, jejíž výše bude doplněna po vyžádání navrhovaných důkazů, a v odstavcích IV. a V. výroku **zrušuje** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu, aby žalovaný 1) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 1. 8. 2013 do 31. 8. 2018, stanovených vzhledem k profesní kvalifikaci žalobkyně a její 27leté praxi soudkyně (výrok I.), dále zamítl žalobu, aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 11. 4. 2013 do 12. 10. 2023, odpovídajících platu soudkyně dosahovaného žalobkyní k 9. 4. 2013, náhradu legislativní újmy ve výši 2.000.000 Kč a náhradu judičiální újmy 2.000.000 Kč (výrok II.), zamítl i žalobu, aby žalovaní 1) a 2) byli povinni zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně náhradu škody ve výši 293.730 Kč (součet částek 240.000 Kč a 53.730 Kč), náhradu jiné škody, jejíž výše bude doplněna po vyžádání navrhovaných důkazů a náhradu nemajetkové újmy v částce 1.476 000 Kč (výrok III.), žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalovanému 1) náhradu nákladů řízení ve výši 600 Kč (výrok IV.) a rozhodl, že žalobkyně a žalovaný 2) nemají právo na náhradu nákladů řízení (výrok V.).
2. Zamítnutí žaloby vůči žalovanému 1) o náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 1. 8. 2013 do 31. 8. 2018, stanovených vzhledem k profesní kvalifikaci žalobkyně a její 27-leté praxi soudkyně okresní soud odůvodnil tím, že pracovněprávní vztah žalobkyně zanikl bez dalšího dne 10. 4. 2013 právní mocí rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 11 Kss 2/2013-58, proto žalobkyni nevznikla žádná škoda spočívající v ušlém výdělku za domnělé porušení nabídkové povinnosti. Nedůvodnost žaloby vůči žalovanému 2) o náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 11. 4. 2013 do 12. 10. 2023, odpovídajících platu soudkyně dosahovaného žalobkyní k 9. 4. 2013 z důvodu nesprávného úředního postupu spočívajícího v nevyhovění kárného senátu Nejvyššího správního soudu návrhu na položení předběžných otázek Evropskému soudnímu dvoru, nepřiznání odkladného účinku návrhům na obnovu řízení vedených pod sp. zn. 11 Kss 9/2009 a 11 Kss 4/2012 a nesprávném vyznačení doložky právní moci na rozhodnutí ze dne 10. 4. 2013 č. j. 11 Kss 2/2013-58, o náhradu legislativní újmy ve výši 2.000.000 Kč z důvodu porušení unijního práva, resp. rozporu zákona o soudech a soudcích s unijním právem spočívajícím v nedostatku implementace antidiskriminačních evropských směrnic, a o náhradu judičiální újmy ve výši 2.000.000 Kč z důvodu porušení práva na zákonného soudce – v důsledku nepoložení předběžných otázek Evropskému soudnímu dvoru spatřoval soud prvního stupně v tom, že podle ustálené judikatury platí, že ačkoliv není vyloučeno, aby škoda byla způsobena i nesprávným úředním postupem prováděným v rámci činnosti rozhodovací, je pro tuto formu odpovědnosti určující, že úkony tzv. úředního postupu samy o sobě k vydání rozhodnutí nevedou, a je-li rozhodnutí vydáno, bezprostředně se v jeho obsahu neodrazí. Pokud orgán státu zjišťuje či posuzuje předpoklady pro rozhodnutí, shromažďuje podklady (důkazy) pro rozhodnutí, hodnotí zjištěné skutečnosti, právně je posuzuje apod., jde o činnosti přímo směřující k vydání rozhodnutí; případné nesprávnosti či vady tohoto postupu se pak projeví právě v obsahu rozhodnutí a mohou být zvažovány jedine z hlediska odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím. V daném případě však inkriminovaná rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu týkající se žalobkyně nebyla ani cestou mimořádných opravných prostředků zrušena, proto je vyloučeno samostatně přezkoumávat případné nesprávnosti či vady postupu vedoucí k vydání předmětných rozhodnutí kárného senátu. Vyznačení doložky právní moci na rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013 č. j. 11 Kss 2/2013-58 nemůže být nesprávným úředním postupem, neboť toto rozhodnutí skutečně nabylo právní moci dne 10. 4. 2013. K námitce nedostatečné implementace evropských směrnic se vyjádřil již Ústavní soud v rozhodnutích sp. zn. I. ÚS 562/13 a IV. ÚS 2031/13.

3. Žalobu vůči žalovaným 1) a 2), aby společně a nerozdílně zaplatili žalobkyni náhradu škody ve výši 293.730 Kč (součet částek 240.000 Kč za ztrátu času v souvislosti s kárnými řízeními a 53.730 Kč za výdaje vynaložené na zastoupení advokátem a kopírování listin v rámci kárných řízení), náhradu jiné škody (spočívající v ušlém zisku v důsledku zrušení životního a kapitálového pojištění a snížení úspor na tomto pojištění), jejíž výši hodlala žalobkyně doplnit po vyžádání navrhovaných důkazů, a náhradu nemajetkové újmy v částce 1.476 000 Kč za dehonestaci její osoby a ztížení dalšího profesního uplatnění, okresní soud zamítl z toho důvodu, že nebyl splněn základní předpoklad pro vznik nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy, a to zrušení shora uvedených rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu.
4. Proti rozsudku okresního soudu podala odvolání žalobkyně, která namítala, že napadené rozhodnutí vydali soudci, u kterých existují vážné pochybnosti o jejich nepodjatosti. Námitka podjatosti předsedy senátu Mgr. Dušana B. nebyla řádně posouzena a nebyly provedeny navržené důkazy. Jmenovaný soudce opakovaně u jednání zkresloval protokolaci, což vyvolává pochybnosti o jeho zdravotním nebo duševním stavu. Dále působil nepřipraveně, neustále listoval spisem. Žalobkyně je přesvědčena, že to dělal schválně, aby ji „vyvedl z míry“. Postup předsedy senátu okresního soudu nebyl objektivní a nezaujatý. Podle jejího názoru má vůči ní osobní averzi, není schopen a ochoten věc spravedlivě projednat a rozhodnout. Poukázala rovněž na tzv. systémovou podjatost. Přisedící pouze pasivně přihlíželi uvedenému chování předsedy senátu, což svědčí o tom, že jejich ekonomická motivace převážila na úkor smyslu a účelu výkonu funkce přisedících. Okresní soud nepřihlédl k žalobkyní tvrzeným skutečnostem a jejím argumentům, kterými odůvodňovala uplatněné nároky. Zmiňované chování předsedy senátu vedlo žalobkyni k opuštění jednací síně, což mělo za následek, že jí nebylo umožněno, aby doplnila tvrzení a označila důkazy a přednesla závěrečnou řeč. Okresní soud vydal napadené rozhodnutí účelově v její nepřítomnosti, což představuje vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé. Rozhodnutí okresního soudu spočívá rovněž na nesprávném právním posouzení věci. Žalobkyně sice nadále nespatřuje nesprávný úřední postup v tom, že kárný senát Nejvyššího správního soudu nevyhověl návrhu na položení předběžných otázek Evropskému soudnímu dvoru, nicméně setrvala v plném rozsahu na všech uplatněných nárocích. V případě tzv. judičiální újmy by věc neměla být posuzována podle speciálního zákona o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, nýbrž podle občanského zákoníku. Kárný soud v rozporu s právem Evropské unie (dále též jen „EU“) opomenul antidiskriminační směrnice. Stejně tak v rozporu s unijním právem jí byla odňata možnost odvolání v kárném řízení. Tzv. legislativní újma je zvláštní případ odpovědnostního vztahu vyplývajícího z rozhodnutí, které bylo vydáno na základě normy v rozporu s právem EU. Konkrétně zákon o soudech a soudcích neobsahuje implementaci antidiskriminačních evropských směrnic a práva na odvolání. Rozhodnutím kárného soudu o zbavení funkce soudkyně došlo k přímému zásahu do jejího práva na spravedlivý proces a do zásady trestání jen ze zákonných důvodů. V důsledku tohoto rozhodnutí byla nejen zbavena funkce soudkyně, ale současně po 27 letech práce v justici skončil ze dne na den i její pracovní poměr, což je naprosto v rozporu se zásadou slušnosti. Jinak řečeno, žalobkyně tvrdila, že škoda a nemajetková újma jí byla v souvislosti s rozhodnutím kárného soudu o zbavení funkce soudkyně způsobena aplikací vadné právní normy, která neobsahovala implementaci evropského práva. Žalobkyně navrhovala, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.
5. Žalovaní 1) a 2) navrhli potvrzení rozsudku okresního soudu jako věcně správného.
6. Krajský soud jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání žalobkyně proti rozsudku soudu prvního stupně bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 204 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v napadené části, jakož i řízení jemu předcházející se zřetelem k ustanovení § 206 odst. 2 a § 212 o. s. ř., a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné, nicméně soud prvního stupně rozhodl meritorně o nárocích na náhradu škody ve formě ušlého výdělku a o nároku na „náhradu jiné škody“, přestože žaloba v této části trpěla vadami, které bránily pokračování v řízení.
7. Soudci a přisedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti (§ 14 odst. 1 o. s. ř.).

8. Shora citovaná právní úprava směřuje k tomu, aby ve věci jednal a rozhodoval soudce, jehož nestrannost nebude ovlivněna vztahem k účastníkům řízení a jejich zástupcům nebo jeho zájmem na výsledku řízení. Proto zákon zakládá dva okruhy důvodů pro vyloučení soudce; poměr soudce k věci a poměr soudce k účastníkům (jejich zástupcům). Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci. Tak je tomu v případě, kdy soudce sám by byl účastníkem řízení, ať na straně žalobce či na straně žalovaného, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Vyloučen je také soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem, než z dokazování při jednání (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování). Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, jemuž na roveň může v konkrétním případě stát vztah přátelský či naopak zjevně nepřátelský. V úvahu přichází také vztah ekonomické závislosti, např. v souvislosti s vědeckou či jinou publikační činností soudce, v souvislosti se správou vlastního majetku soudce apod.
9. Odvolací soud předně neshledal důvodnou námitku žalobkyně, že napadené rozhodnutí vydal vyloučený soudce.
10. Odvolací soud podotýká, že žalobkyně v průběhu řízení vznášela námitku podjatosti předsedy senátu okresního soudu Mgr. Dušana B. opakovaně. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 16. 5. 2017, č. j. 16 Nc 3/2017-125 rozhodl, že jmenovaný soudce není vyloučen z projednávání a rozhodování předmětné věci, neboť nezjistil žádné okolnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že je tu důvod pochybovat o nepodjatosti soudce Mgr. Dušana B. Ke stejné námitce se vyjádřil následně i v usnesení ze dne 28. 3. 2018, č. j. 16 Co 3/2018-203. Ve zmiňovaných rozhodnutích mj. zdůraznil, že okolnost, že žalobkyně je bývalou soudkyní zmiňovaného okresního soudu a že žaloba směřuje proti těmto okresnímu soudu jako organizační složce státu, sama o sobě nezakládá důvod pochybovat o nepodjatosti soudců tohoto soudu. Opačný názor by bez rozumných důvodů presumoval, že každý soudce bez rozdílu bude vyloučen z projednávání a rozhodování věci již jen kvůli tomu, že jeden z účastníků je (bývalým) soudcem téhož soudu a druhým účastníkem samotný soud jako organizační složka státu, čímž by docházelo k neřešitelným situacím zejména u soudů vyšších stupňů, a dále, že soudce jako reprezentant veřejné moci není schopen profesionálního nadhledu a nestranného rozhodování ve věci týkající se jiného (bývalého) soudce, ke kterému nemá žádný jiný z hlediska ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř. významný vztah. K tomu, aby poměr konkrétního soudce k účastníku řízení vzbuzoval důvod k objektivním pochybnostem o jeho nepodjatosti, nestačí, že ony osoby se navzájem v profesní, popřípadě i v osobní rovině znají, pracovně či náhodně se setkávají a mají tak o sobě určité povědomí, nýbrž je třeba hlubšího, silnějšího a intenzivního osobního vztahu, a to ať už přátelského nebo naopak zjevně nepřátelského charakteru. Jmenovaný soudce popřel, že by mezi ním a účastníky vztah takové povahy existoval. Žalobkyně své pochybnosti o nestrannosti uvedeného soudce dovozovala zejména ze skutečnosti, že se jedná o předsedu Soudcovské rady Okresního soudu v Ostravě. Soudcovská rada okresního soudu sice jako orgán soudcovské samosprávy plní poradní funkci vůči orgánům státní správy soudů. U členů či předsedy soudcovské rady však nelze hovořit o vztahu ekonomické či jiné závislosti. Soudci jsou při své rozhodovací činnosti zcela nezávislí, jsou vázáni pouze zákonem a jejich nezávislost nesmí nikdo narušovat (§ 79 zákona o soudech a soudcích). Tvrzení, resp. subjektivní přesvědčení žalobkyně o tom, že zmiňovaný soudce v souvislosti s výkonem funkce v soudcovské radě získal o projednávané věci poznatky jiným způsobem, než z dokazování při jednání, byla ryze nepodložená a spekulativní. Žalobkyně dále pochybnosti o nepodjatosti uvedeného soudce dovozovala zejména z toho, že není schopen podle jejího názoru ve věci spravedlivě rozhodnout, neboť se dopustil řady procesních pochybení nejen v projednávané věci, ale rovněž v souvisejících sporech. Jinak řečeno, žalobkyně považovala uvedeného soudce za podjatého vzhledem k tomu, že nevedl řízení o projednávané věci a v jiných věcech v souladu s jejími představami (např. nepřihlédl k jí tvrzeným skutečnostem, odmítl provést jí navrhované důkazy apod.), tj. vzhledem k okolnostem, které spočívají v postupu dotyčného soudce v řízení o projednávané věci a v souvisejících sporech. Tyto okolnosti však samy o sobě nemohou být podle § 14 odst. 4 o. s. ř. důvodem k pochybnosti o nepodjatosti soudce.
11. Odvolací soud na shora uvedená rozhodnutí o námitkách podjatosti odkazuje a nemá co podstatného dodat. V odvolání žalobkyně opětovně pochybnosti o nepodjatosti uvedeného soudce dovozovala vzhledem k okolnostem, které spočívají v postupu dotyčného soudce v řízení o projednávané věci,

případně v souvisejících sporech. Podle obsahu spisu nic nenasvědčuje tomu, že by dotčený soudce nepostupoval v řízení o projednávané věci nestranně a nezávisle. Protokol o jednání je veřejnou listinou. Žalobkyně přitom konkrétně nespecifikovala a již vůbec neprokázala údajné zkeslování protokolace. Pokud byla žalobkyně subjektivně přesvědčena, že k tomuto zkeslování dochází, nic jí nebránilo pořídit si vlastní zvukový záznam o průběhu jednání před okresním soudem.

12. Důvodné nejsou ani námitky žalobkyně týkající se přisedících PaedDr. Viery G. a Ing. Jiřího Š. Podle § 117 odst. 1 o. s. ř. jednání řídí předseda senátu. Ze samotné skutečnosti, že přisedící nevznesli v průběhu jednání před soudem prvního stupně žádný dotaz na účastníky, nelze dovozovat, že si účelově neplnili své povinnosti vyplývající z výkonu funkce přisedících a že je důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.
13. Z obdobných důvodů odvolací soud nepovažoval za důvodnou námitku podjatosti všech členů senátu odvolacího soudu uplatněnou žalobkyní před zahájením jednání dne 20. 3. 2019, kterou odůvodnila tzv. systémovou podjatostí. Nadto k obsahově stejné námitce se vyjádřil v rámci předcházejícího odvolacího řízení v této věci nadřízený Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 27. 2. 2018, č. j. Nco 5/2018-199. Odvolací soud proto v souladu s ustanovením § 15b odst. 2 o. s. ř. věc nepředkládal věc svému nadřízenému soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti.
14. Z obsahu protokolu o jednání před soudem prvního stupně ze dne 18. 9. 2018 vyplývá, že žalobkyně v průběhu tohoto jednání opustila jednací síň z důvodu nesouhlasu s postupem okresního soudu v řízení o projednávané věci, a to konkrétně z důvodu neprovedení dosud navržených důkazů. Žalobkyně se tak sama připravila o možnost doplnit tvrzení a označit další důkazy. V obecné rovině platí, že případný nesprávný postup soudu prvního stupně spočívající v neúplném zjištění skutkového stavu věci je důvodem pro podání opravného prostředku, nikoli pro opuštění jednací síně. Pokračoval-li proto soud prvního stupně dále v jednání včetně vyhlášení napadeného rozhodnutí, nejednalo se o vadu řízení.
15. Je třeba mít na zřeteli, že žaloba je podání, kterým se zahajuje řízení před soudem. Žaloba musí obsahovat kromě obecných náležitostí podání uvedených v § 42 odst. 4 o. s. ř. - mimo jiné - vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, a musí z ní být patrné, čeho se žalobce domáhá (srov. § 79 odst. 1 větu druhou o. s. ř.). Žalobce uvede, čeho se žalobou domáhá, jestliže v žalobě přesně a jednoznačně označí (tak, aby ji bylo možné z obsahu bez pochybností dovodit) povinnost, která má být žalovanému uložena rozhodnutím soudu, neboť soud nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jim jiné povinnosti, než jsou navrhovány, žalobní petit musí svým rozhodnutím zcela vyčerpat a nesmí jej - s výjimkou případů uvedených v § 153 odst. 2 o. s. ř. - překročit. Požadavek na to, aby žalobní petit byl přesný, určitý a srozumitelný, není pouze formálním požadavkem na splnění určitých procesních podmínek, ale je zcela nezbytný pro výsledek řízení, tedy pro to, aby po převzetí žalobního petitu do výroku rozhodnutí mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí, aby tedy vůbec mohly nastat účinky žalobcem zamýšlené.
16. Neobsahuje-li žaloba všechny stanovené náležitosti nebo je-li neurčitá nebo nesrozumitelná, předseda senátu usnesením žalobce vyzve, aby žalobu doplnil nebo opravil, určí mu k tomu lhůtu a poučí jej, jak je třeba doplnění nebo opravu provést (srov. § 43 odst. 1 o. s. ř.). Není-li přes výzvu předsedy senátu žaloba opravena nebo doplněna a nelze-li pro tento nedostatek v řízení pokračovat, soud usnesením žalobu odmítne, jestliže žalobce byl o tomto následku poučen (srov. § 43 odst. 2 o. s. ř.).
17. V projednávané věci je žaloba v části, pokud se žalobkyně domáhala, aby žalovaný 1) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 1. 8. 2013 do 31. 8. 2018, stanovených vzhledem k profesní kvalifikaci žalobkyně a její 27leté praxi soudkyně (výrok I.), dále aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 11. 4. 2013 do 12. 10. 2023, odpovídajících platu soudkyně dosahovaného žalobkyní k 9. 4. 2013, a aby žalovaní 1) a 2) byli povinni společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu jiné škody, jejíž výše bude doplněna po vyžádání navrhovaných důkazů, neurčitá, neboť není patrné, jaká konkrétní povinnost by měla být žalovaným 1) a 2) uložena. Žalobkyně měla být proto vyzvána ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř., aby uvedenou vadu žaloby odstranila. Jestliže se tak nestalo a soud prvního stupně rozhodl na základě žaloby, která neobsahuje přesné vymezení práv a povinností k plnění, jedná se o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, přičemž za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.

18. Odvolací soud proto podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně v odstavci I. výroku, v odstavci II. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši součtu měsíčních částek ušlého výdělku za dobu od 11. 4. 2013 do 12. 10. 2023, odpovídajících platu soudkyně dosahovaného žalobkyní k 9. 4. 2013, v odstavci III. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaní 1) a 2) byli povinni společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu jiné škody, jejíž výše bude doplněna po vyžádání navrhovaných důkazů, a v souvisejících odstavcích IV. a V. výroku zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.
19. Právní názor odvolacího soudu vyslovený v tomto rozhodnutí je pro soud prvního stupně závazný (§ 226 odst. 1 o. s. ř.).
20. V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud prvního stupně o náhradě nákladů řízení, včetně náhrady nákladů řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).
21. Jak uvedl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 8. 2012, sp. zn. 28 Cdo 2927/2010, podmínky aplikace principu odpovědnosti státu za škodu způsobenou porušením unijního práva vyplývají a byly jasně vymezeny ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie (dále též jen „SDEU“). Existenci náhrady škody jako institutu plynoucího z unijního (tehdy komunitárního) práva vyvodil SDEU již v rozsudku ze dne 19. 11. 1991, ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90, Francovich a Bonifaci proti Italské republice [1991], ECR I-05357. SDEU zde připomněl, že Smlouva o EHS (dnes SFEU) vytvořila vlastní právní řád začleněný do právních systémů členských států, jenž zavazuje soudy, a jehož subjekty nejsou jen členské státy, ale rovněž jejich státní příslušníci, jímž právo EU ukládá jak povinnosti, tak práva. Dále v rozhodnutí zdůraznil, že „je věcí vnitrostátních soudů, kterým přísluší v rámci jejich pravomoci uplatňovat ustanovení práva Společenství [Unie], aby zajistily plný účinek těchto norem a poskytovaly ochranu právům, jež tyto normy poskytují jednotlivcům ... Je namístě konstatovat, že plná účinnost norem by byla zpochybněna a že ochrana práv, která přiznávají, by byla oslabena, kdyby jednotlivci neměli možnost získat náhradu škody, jsou-li jejich práva narušena porušením práva Společenství ze strany členského státu. Možnost náhrady škody k tíži členského státu je nezbytná zvláště tehdy, kdy ... je plný účinek norem Společenství [Unie] podmíněn činností ze strany státu, a kdy v důsledku toho jednotlivci v případě jeho nečinnosti nemohou uplatnit u vnitrostátních soudů práva, jež jim přiznává právo Společenství.“ Z výše uvedených závěrů tak SDEU dovodil, že zásada odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva EU je unijnímu právu vlastní a svůj základ nachází „rovněž v článku 5 Smlouvy [dnes článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii], podle něhož členské státy [učiní] veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z práva Společenství [v dnešním znění: ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie].“
22. V rozhodnutí ze dne 5. 3. 1996, ve spojených věcech C-46/93 a C-48/93, Brasserie du pecheur SA, Factortame Ltd a další [1996], ECR I-01029, pak SDEU dále rozvedl, že v případě porušení práva přiznaného jednotlivci přímo normou práva ES (EU) vyplývá právo na náhradu škody z přímého účinku právních norem Unie, jejichž porušením byla vzniklá škoda způsobena. Porušením přímo účinných norem tak vzniká odpovědnost státu za škodu. Jelikož Smlouva o EHS (dnes SFEU) neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně upravovalo důsledky porušení práva přiznaného jednotlivci, musí být odpovědnost státu posuzována se zřetelem na základní zásady právního systému EU. Konkrétní podmínky, za jakých odpovědnost státu za porušení unijního práva dává vzniknout právu jednotlivce na náhradu škody, vyplývají z již zmiňovaných rozsudků SDEU ze dne 19. 11. 1991, ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90, Francovich a Bonifaci proti Italské republice [1991], ECR I-05357, rozsudku SDEU ze dne 5. 3. 1996, ve spojených věcech C-46/93 a C-48/93, Brasserie du pecheur SA, Factortame Ltd a další [1996], ECR I-01029, a rozsudku SDEU ze dne 30. 9. 2003, ve věci C-224/01, Gerhard Köbler [2003], ECR I-10239 (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. 30 Cdo 4231/2016).
23. Citovaná judikatura SDEU nastoluje jednoznačný požadavek zajištění dovolání se odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva EU, a to zásadně za týchž podmínek jako dovolání se obdobných vnitrostátních nároků. Za situace, kdy neexistuje adekvátní úprava odpovědnosti státu za porušení unijního práva na vnitrostátní úrovni, se v situaci, kdy dojde k porušení unijního práva, aplikují v souladu se zásadou přednosti podmínky odpovědnosti státu vyplývající z judikatury

Soudního dvora a vnitrostátní zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), se použije pouze potud, pokud právo Evropské unie (včetně judikatury SDEU), nestanoví jinak. Jinými slovy řečeno, zákon č. 82/1998 Sb. se použije tam, kde je jeho úprava souladná s úpravou unijního práva, nebo na otázky, které unijní právo neřeší, a to za předpokladu, že nijak neznemožní ani nadměrně neztíží právo jednotlivce na získání náhrady škody (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2012, sp. zn. 28 Cdo 2927/2010). Všechny podmínky (porušení unijního právního předpisu přiznávajícího práva jednotlivci, dostatečně závažné porušení, příčinná souvislost mezi porušením právního předpisu a škodou) musí být splněny kumulativně a platí pro jakýkoli způsob porušení unijního práva, jsou tedy nutné a zároveň postačující pro to, aby jednotlivcům vzniklo právo na náhradu škody.

24. Právní úprava kárného řízení se soudci obecných soudů podle zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, prošla testem ústavnosti. Ústavní soud v nálezu ze dne 29. 9. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 33/09 konstatoval, že při posuzování úpravy kárného řízení jsou z ústavněprávního hlediska podstatné dva okruhy otázek. Z hlediska systémového musí úprava kárného řízení reflektovat ústavně zakotvenou nezávislost soudů (čl. 81 Ústavy) a soudce (čl. 82 Ústavy) a v rovině individuální pak musí být kárně obviněnému zaručeno právo na spravedlivý proces (zejména ustanovení čl. 36 a násl. Listiny a čl. 6 Úmluvy). Ústavní soud dospěl k závěru, že kárné řízení se soudci obecných soudů není řízením o trestním obvinění. V prvé řadě jde z hlediska systematiky právního řádu o řízení nikoliv trestní, na čemž nemůže nic změnit ani fakt, že napadená úprava umožňuje subsidiární aplikaci trestního řádu. Řízení se soudci je řízením svou povahou klasicky disciplinárním a nikoliv trestním; je v něm sice rozhodováno odpovědnosti za nesplnění povinností stanovené právním předpisem, avšak týká se pouze specifických povinností soudce. Sankce, jež je možno v kárném řízení soudci uložit, se dotýkají pouze podmínek (snížení platu), resp. existence (odvolání z funkce soudce) právního vztahu mezi státem a soudcem; nejde tedy z povahy věci o sankce trestní, nýbrž disciplinární. Kárný senát Nejvyššího správního soudu naplňuje formální i materiální znaky soudu. Kárné řízení se soudci obecných soudů je řízením zcela specifickým, jež je vedeno před zvláštním senátem Nejvyššího správního soudu a jež není možné z hlediska jeho povahy srovnávat s běžným občanskoprávním či trestním řízením. Ústavní soud shrnul, že právní úprava, jež kárně obviněnému neumožňuje podat odvolání proti rozhodnutí kárného senátu, není protiústavní. Odvolací soud má za to, že tato právní úprava není v rozporu ani s unijním právem. Obdobně považuje odvolací soud za nedůvodnou argumentaci žalobkyně týkající se rozporu zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“) s unijním právem spočívajícím v nedostatku implementace tzv. antidiskriminačních směrnic. Působnost zákoníku práce na pracovní vztah soudce je – jak plyne z ustanovení § 84 odst. 4 zákona o soudech a soudcích – jen subsidiární, což znamená, že na pracovní vztah soudců se zákoník práce a jiné pracovněprávní předpisy použijí přiměřeně, jestliže zákon o soudech a soudcích nebo zvláštní předpis nestanoví jinak. Odchylně od skončení pracovního poměru podle zákoníku práce ovšem zákon o soudech a soudcích stanoví v ustanovení § 84 odst. 1, podle něž pracovní vztah soudce vzniká dnem, který je stanoven jako den nástupu do funkce, a zaniká dnem zániku funkce soudce. Tato právní úprava neodporuje podle názoru odvolacího soudu zákazu diskriminace, nýbrž naopak odpovídá zvláštní povaze výkonu funkce soudce (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, č. j. 21 Cdo 3462/2017-613). Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že v daném případě není splněn jeden ze základních předpokladů odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva EU, a to porušení unijního právního předpisu přiznávajícího práva jednotlivci.
25. Požadavky žalobkyně na náhradu majetkové a nemajetkové újmy nemohou obstát ani hlediska odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci podle zákona č. 82/1998 Sb. Soud prvního stupně příležitým způsobem odkázal na právní názor vyslovený v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1260/2014, že pro vzájemný vztah odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem a nezákonným rozhodnutím platí, že ačkoliv není vyloučeno, aby škoda byla způsobena i nesprávným úředním postupem prováděným v rámci činnosti rozhodovací, je pro tuto formu odpovědnosti určující, že úkony tzv. úředního postupu samy o sobě k vydání rozhodnutí nevedou, a je-li rozhodnutí vydáno, bezprostředně se v jeho obsahu neodráží.

Pokud orgán státu zjišťuje či posuzuje předpoklady pro rozhodnutí, shromažďuje podklady (důkazy) pro rozhodnutí, hodnotí zjištěné skutečnosti, právně je posuzuje apod., jde o činnost přímo směřující k vydání rozhodnutí; případné nesprávnosti či vady tohoto postupu se pak projeví právě v obsahu rozhodnutí a mohou být zvažovány jediné z hlediska odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím. Jelikož v projednávané věci nebyla pravomocná rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kss 9/2009, 11 Kss 4/2012 a 11 Kss 2/2013 týkající se žalobkyně zrušena, je vyloučeno samostatně přezkoumávat případné nesprávnosti či vady postupu vedoucí k vydání předmětných rozhodnutí kárného senátu a současně není splněn základní předpoklad odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím.

26. Odvolací soud se ve shodě se soudem prvního stupně nezabýval námitkami žalobkyně směřujícími k přezkumu shora citovaných rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu, neboť soudy v občanskoprávním řízení nemají k takovému přezkumu pravomoc (k tomu srov. § 7 o. s. ř. a § 22 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů).
27. Za této situace se z důvodu nadbytečnosti nebylo třeba věnovat případné výši tvrzené majetkové a nemajetkové újmy, proto odvolací soud neprováděl žalobkyní navržené důkazy a odňal jí slovo v průběhu přednesu jejího závěrečného návrhu. Další okruh neprovedených důkazů se týkal odborné literatury, neboť na znalost práva vztahuje zásada iura novit curia.
28. Vzhledem k výše uvedenému odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně odstavci II. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaný 2) byl povinen zaplatit žalobkyni náhradu legislativní újmy ve výši 2.000.000 Kč a náhradu judičiální újmy ve výši 2.000.000 Kč, a v odstavci III. výroku, pokud jím byla zamítnuta žaloba, aby žalovaní 1) a 2) byli povinni společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu škody ve výši 293.730 Kč a náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.476.000 Kč, jako věcně správný v souladu s § 219 o. s. ř. potvrdil.

Poučení:

Proti výroku I. tohoto rozhodnutí je možno podat dovolání, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, a to ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě.

Proti výroku II. tohoto rozhodnutí není dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.].

Ostrava 26. března 2019

Mgr. Tomáš Zubek v. r.
předseda senátu